

Nyanlända barn och elever

Goda pedagogiska och sociala exempel i Södermanlands län år 2015

Titel: Nyanlända barn och elever
Utgiven av: Länsstyrelsen i Södermanlands län
Utgivningsår: 2015
Författare: Samanthi Al-Dhaheer
Foto: Samanthi Al-Dhaheer
Diarienummer: 851-6268-2015
Rapportnummer: 2015:14
ISSN-nummer: 1400-0792

Rapporten finns på: www.lansstyrelsen.se/sodermanland/publikationer

Eller kan beställas hos
Länsstyrelsen i Södermanlands län
611 86 Nyköping
Tel: 010-223 40 00

Innehåll

Sammanfattning	4
Begrepp	5
Inledning	7
Stallfritids	8
Språkfrämjande ridskoleverksamhet	10
Ensamkommande barn och ungdomar i fokus.....	11
I den internationella klassen	13
Kompassen & Kartan	15
Starboard och etnomatematik	17
Allmän förskola.....	19
Interkulturella enheten.....	20
Bygga broar	22
Bokmatchen	24
Kommunal samordning	26
Goda skratt gör lärandet lättare!	28
Rutiner för mottagande av nyanlända med annat modersmål än svenska.....	30
Vingåker växer tillsammans.....	32
Scenen är intagen	33
Ung integration.....	35
Kulturarv och språk	36
Idrott åt alla	38
Interkulturella enheten Katrineholm	39
Suggestopediska inslag	40
Reflektioner	41
Referenser	42

Sammanfattning

I föreliggande publikation skildras det pågående arbetet gällande mottagande av nyanlända barn, unga och vuxna i Södermanlands län inom skola och föreningsliv. Innehållet ska vara en inspirationskälla till andra verksamheter och kommuner runt om i landet. Under vårterminen bjöd Länsstyrelsen i Södermanlands län in till en inspirationsmässa, som förhoppningsvis blir ett årligt återkommande event. I och med det kan publikationen fungera som ett levande dokument och utökas med information om tillkommande verksamheter.

Länsstyrelsen i Södermanlands län har besökt merparten av verksamheterna och flertalet var delaktiga under inspirationsmässan i Flen i december år 2014. Majoriteten av deltagarna uppgav att mötet var positivt och de fick chansen att möta andra aktörer och få inblick i hur de arbetar samt knyta kontakter med dem och utomstående besökare.

I många fall har det visat sig att det inte finns utrymme i aktörernas dagliga arbete att ta del av andra verksamheters arbete varken när det gäller inom den egna kommunen och/eller andra kommuner inom samma län. Det är därför av stor vikt att det även fortsättningsvis finns en aktör som kan bjuda in och skapa möjligheter för alla att mötas och byta idéer samt skapa goda förutsättningar för olika former av samverkan.

Nyckelord: integration, skola, föreningsliv, förberedelseklass, mottagningsenhet, anläggningsboende, idrott, läsprojekt.

Begrepp

Anläggningsboende

Bostäder till asylsökande under tiden som deras ansökan om permanent uppehållstillstånd blir behandlad. Migrationsverket hyr dessa bostäder och det består ofta av en lägenhet i ett hyreshus.

Ensamkommande flyktingbarn

Med ensamkommande flyktingbarn avses person under 18 år som söker asyl eller har fått uppehållstillstånd i Sverige och som är skilt från båda sina föräldrar eller annan legal vårdnadshavare.

Familjehem

En familj tar emot ett barn eller en ungdom i sitt hem för en kort eller lång tid. Det finns olika anledningar till att ett barn kommer till familjehem och en av dem kan vara att barnet eller ungdomen har kommit som flykting till Sverige utan sina föräldrar.

Formativ bedömning

En bedömning där syftet är att stärka elevens lärande genom att tydliggöra undervisningsmålet och var eleven ifråga befinner sig och återkoppla till eleven.

Förberedelseklass

En rektor kan besluta om att en elev ska gå i förberedelseklass om huvudmannen anser att eleven behöver mer kunskap i det svenska språket för att kunna följa och tillgodogöra sig kunskap i den ordinarie undervisningen. Syftet är att eleven ska öka sin chans att nå kunskapskraven.

Kollegialt lärande

Lärare som tillsammans med sina kollegor analyserar och utvärderar sin undervisning, vilket leder till ett bättre resultat hos eleverna.

HVB

Hem för vård och boende för i detta fall ensamkommande flyktingbarn.

Internationell klass

Se förberedelseklass.

Kulturtolk

En person som arbetar som kulturtolk har samma språk, ursprung, kultur och tradition som eleven har och tolkar signaler utifrån ett kulturellt perspektiv. Syftet är att skapa ökad förståelse mellan exempelvis den svenska skolan och hemmet.

Permanent uppehållstillstånd, PUT

PUT är en förkortning av orden permanent uppehållstillstånd och innebär att personen ifråga får arbeta och leva i Sverige under en obegränsad tid. Detta gäller så länge personen är bosatt i Sverige.

Sfi och studieväg 1, 2 och 3

Svenska för invandrare är en kvalificerad språkutbildning där vuxna elever med svenska som andraspråk ges möjlighet att få grundläggande kunskaper i svenska språket.

Inom sfi finns det olika studievägar 1, 2 och 3. Utöver det består sfi av fyra kurser A, B, C och D. Studieväg 1 riktar sig till de elever som har ingen eller kort skolgång i sitt hemland.

Studieväg 3 vänder sig istället till de som har en längre vana av att studera.

Varje studieväg består av två kurser, det vill säga:

Studieväg 1 – kurs A och B

Studieväg 2 – kurs B och C

Studieväg 3 – kurs C och D

I praktiken innebär det att det finns tre ingångar och utgångar. Tanken är också att alla oavsett tidigare studiebakgrund ska kunna avsluta kurs D.

Studiehandledare

Studiehandledarens uppdrag innebär stöttning av eleven i den vardagliga undervisningen med hjälp av elevens modersmål och svenska. Han eller hon kan finnas tillgänglig under lektionen, men även i förebyggande syfte och efter lektionen för att följa upp. Stödet ska bidra till att eleven minst når kunskapskraven i det eller de ämnen där stödbehovet konstaterats.

Inledning

Under åren 2013 och 2014 drev Länsstyrelsen i Södermanlands län projektet "Stärkt kvalité i mottagandet av ensamkommande barn". I samband med att projektet avslutades publicerades rapporten "Introduktion och mottagande av nyanlända elever". Rapporten ger en överblick av hur mottagandet ser ut i Södermanlands län och lyfter fram utvecklingsmöjligheter i respektive kommun. Med avstamp i rapporten, men i kontrast till en inriktning på utvecklingsmöjligheterna inom integrationsfrågorna, valde Länsstyrelsen att i ett fortsättningsprojekt belysa de positiva erfarenheterna i det arbete som pågår i länet. Målgruppen utökades också från att ha varit ensamkommande barn till att omfatta nyanlända barn och elever i samtliga åldrar. Under vårterminen 2015 har merparten av verksamheterna som beskrivs i rapporten besökts. De flesta deltog också under en inspirationsmässa som hölls i Flen i december år 2014.

Syftet med rapporten är att inspirera och lyfta fram de goda exempel som finns inom mottagandet både socialt och pedagogiskt. Verksamhetsbeskrivningarna speglar hur det går att skapa bättre förutsättningar för eleverna att utveckla sitt andraspråk och hur eleverna lättare kan inkluderas i det nya samhället.

Det finns önskemål om att rapporten ska bli ett levande dokument som växer i och med att nya verksamheter träder fram och att det blir en årlig inspirationsmässa i Södermanlands län där verksamheter kan mötas och dela med sig av sina erfarenheter. Utöver det är förhoppningen att rapporten ska ge inspiration både inom och utanför länet samt att verksamheterna ska hitta nya samarbetspartner för att stärka kvalitén i mottagandet av nyanlända barn och elever.

I dagsläget finns det begränsat med forskning gällande nyanländas lärande utifrån kombinationen av ovanstående aspekter. När det handlar om forskning inom skolan, så berör den framförallt aspekter som attityder hos den pedagogiska personalen, kartläggning av elevers tidigare kunskaper och vikten av inkludering. Utifrån detta och att frågor som rör elevens andraspråk inte får bli en enskild angelägenhet är det fördelaktigt om den svenska skolan och föreningslivet kan hitta samarbetsmöjligheter som ökar de nyanlända elevernas förutsättningar att lyckas i det svenska samhället.

Stallfritids

Under ett års tid drev Finntorps Ridklubb fritidsprojektet Stallfritids i samverkan med SISU (Idrottsutbildarna Södermanland). Här fick nyanlända elever i blandade åldrar chansen att ta del av stallmiljön på Finntorps Gård som drivs av Finntorps Ridklubb. Projektet innebar att barn som gick på fritids fick möjlighet att prova på olika sporter och däribland ridning.

Malmaskolans förberedelseklass på Finntorps Ridklubb.

Skolsamverkan

Utöver fritidsprojektet har ridklubben haft kontakt med skolor i närområdet. Malmaskolan är en av de skolor vars elever i förberedelseklassen har fått möjlighet att komma till ridklubben och prova på att rida.

I stallet

Eleverna samlades i köket på ridklubben och fick information om vad de ska tänka på i stallet: vilka regler som gäller, hur utrustningen fungerar såsom hjälm och säkerhetsväst. När alla har blivit tilldelad rätt utrustning gick eleverna ut i stallet och fick titta på hästarna. Ridskoleläraren tog först ut en häst och visade eleverna hur man ska klappa hästen och röra sig runt hästen. De som vågade fick sedan gå in i hästarnas boxar, där de kunde klappa och borsta hästarna samt kratsa hästarnas hovar.

Efter en tid i stallet gav sig eleverna tillsammans med hästarna ut i ridskolemanegen. De som var riktigt modiga kunde få leda ut hästarna. Eleverna hade tidigare under dagen delats in i grupper. Ridskolechefen och ridskoleläraren ansvarar för gruppindelningen, eftersom de ville att eleverna skulle umgås med elever som de vanligtvis inte socialiserar med. En elev i gruppen fick ansvara för att leda och en elev fick sitta upp på hästen och rida. Den första stunden fick de börja med att skritta runt och senare testa på en kort trav. Varje ridpar blev också tilldelade en ridinstruktör som fanns nära till hands.

Ridskolechefen summerar

Det fanns många positiva effekter av nämnda ridskoleaktiviteter. De som arbetade med eleverna under dagen kunde snabbt se att eleverna dels fick träna på att samarbeta och att de även uppvisade ett stärkt självförtroende. Även ensamkommande flyktingbarn har fått möjligheten att delta på ridskolan och har ridit med andra ridskoleelever. Lisa Vrang som är ridskolechef ser en klar fördel med dessa aktiviteter, inte minst för att de kan leda till ett hälsosammare liv ur flera aspekter. Särskilt för elever som bär med sig trauma och har svårt med fysisk närhet ser Lisa fördelar. Elever som tidigare inte har kommit i kontakt med djur får nu chansen till det. Samtidigt handlar det om att kunna ta emot muntliga instruktioner och även ges möjligheten att få nya vänner.

Lisa Vrang säger att det finns en stor vilja och ambition inom hela länet. Hon ser gärna att konceptet kan utvecklas i framtiden. Här på Finntorps Ridklubb frodas idéerna kring nya aktiviteter och för hennes del handlar det inte om att gå med vinst. Om Lisa kan erbjuda dessa aktiviteter och gå plus minus noll känner hon sig nöjd. Däremot krävs det en ekonomisk finansiering i dagsläget för att kunna bibehålla och även erbjuda ett utökat utbud av aktiviteter. Inte minst för att skolorna har olika ekonomiska förutsättningar i dagsläget, vilket innebär olika prioriteringar. I framtiden vill Lisa kunna erbjuda stallfritids där barn och unga får komma och träffa ridskoleledarna samt prova på att rida.

Lisa Vrang lyfter också upp vikten av att ha tvåspråkig personal på plats och skolornas studiehandledare skulle kunna vara en viktig del i kommande projekt.

Kontaktperson: Lisa Vrang

E-post: kontakt@finntorpsgard.se

Språkfrämjande ridskoleverksamhet

Ryttarföreningen i Vingåker har tillsammans med Vingåkers fritidsgård under några terminer gett bland andra nyanlända elever möjlighet att delta i olika aktiviteter. Föreningen har riktat sig mot ungdomar i högstadieåldern och till dem som går första året på gymnasiet. Ungdomarna som har deltagit har sitt ursprung i Etiopien, Eritrea, Syrien och Afghanistan.

Gruppen har i dagsläget enbart bestått av flickor. De ansvariga ser ett behov av att stärka flickornas egna roller och möjligheter att skapa en god framtida personlig utveckling. De ser också ett önskemål från pojkarnas sida att delta. Pojkarna blir i dagsläget erbjudna andra aktiviteter istället.

Under den här tiden har eleverna fått komma till Vingåkers ryttarförening 1 gång/vecka à 2 timmar och det har då varit 8-10 deltagare per gång. Minibussen som de blev transporterade i är en av de kostnader som Vingåkers kommun står för. Vingåker är en av de kommuner i Sverige som har tagit emot flest nyanlända per invånare.

Aktiviteter

Under de första två terminerna har aktiviteterna som har erbjudits finansierats i samverkan med SISU. Vingåkers kommun har därefter gått in med egna investeringar.

De aktiviteter som har erbjudits utöver ridning och att sköta om hästarna är ett it-kafé där ungdomarna ska kunna sitta och chatta med mera. De har även möjlighet att komma i kontakt med andra vuxna som har svenska som modersmål eftersom de har gemensam fika efter ridlektionerna. Det har inneburit både en möjlighet att komma in i den svenska kulturen, träna det svenska språket och även att ungdomarna har fått ett utökat vuxenstöd vid behov. Vissa av de utlandsfödda flickorna har utöver sitt modersmål språkkunskaper i engelska. I de fall där man inte haft ett gemensamt språk har kroppsspråket varit en viktig del av kommunikationen den första tiden.

Tommy Björkdal som ansvarar för fritidsverksamheten i Vingåker försöker inte bara arbeta tillsammans med Vingåkers ryttarförening, utan även mot andra föreningar såsom Rotary, Lions och Slalomklubben. I framtiden ser både han och Marie att det vore önskvärt att kunna arbeta mer långsiktigt och därmed minst ett läsår.

De vuxna har under tiden observerat att ungdomarna har stärkts i sina personligheter och därmed fått en högre självkänsla. Det har i sin tur lett till att flickorna vågar ta för sig mer även i andra miljöer.

Kontaktperson: Marie Tommy Björkdal
E-post: marie@vingakersrf.se

Kontaktperson: Tommy Björkdal
E-post: tommy.bjorkdal@vingaker.se

Ensamkommande barn och ungdomar i fokus

Familjehemsenheten i Nyköpings kommun handlägger ensamkommande barns placering i familjehem eller på HVB. De vänder sig till ensamkommande flyktingbarn i åldrarna 0-21 år.

Arbetsgruppen som möter de ensamkommande barnen består av tre socialsekreterare, en 1:e socialsekreterare och en familjehemssekreterare. Därutöver tillkommer enhetschefen som specifikt arbetar med den myndighetsutövande handläggningen gentemot den specifika fokusgruppen.

Hemgårdens HVB, med integrationspedagogerna Elisabet Hedberg och Ibrahim Mohamud Haji.

Det dagliga arbetet

I dagsläget samverkar familjehemsenheten med många aktörer. En av dem är Hemgården som är ett HVB- hem i Nyköpings kommuns regi. På HVB- hemmet finns det personal dygnet runt och de har i många fall själva en tvåspråkig och mångkulturell bakgrund.

Ungdomarna som bor där har tillgång till datorer och gemensamma aktiviteter. HVB- hemmet består av tre olika enheter: Ett anläggningsboende, ett PUT- boende och en utslussningsverksamhet.

Utöver HVB- hem erbjuder familjehemsenheten en rad olika familjehem. Barnen och ungdomarna får då istället en placering i ett utvalt familjehem, där de oftast bor tillsammans med ett eller flera andra ensamkommande barn och/eller ungdomar. I vissa fall har familjerna även egna barn. Ett familjehem kan vara både kort- och långsiktigt. Familjehemmen erbjuds utbildning och diverse aktiviteter där flera familjehem tillsammans med respektive barn och ungdomar deltar.

Familjehemsenheten samverkar med bland annat Migrationsverket, polisen, skolan, barn- och ungdomspsykiatri, överförmyndaren, gode männen och vårdcentralerna.

Inom verksamheten ser Gabriel Billing som är enhetschef att de genom tidigare års arbete har skapat sig en bred erfarenhet av myndighetsövande handläggning. De har även skapat ett

starkt nätverk med tidigare nämnda samverkansaktörer. Båda dessa är huvudfaktorer för ett framgångsrikt arbete.

Goda förutsättningar

Genom familjehemsenhetens arbete med placering i välfungerande familjehem eller HVB-hem ges barnen och ungdomarna goda förutsättningar för att vistas i Sverige. Detta oavsett om det är för en kortare eller längre tid. Framtidsvisionen för de ensamkommande barnen är att de blir väl integrerade i det svenska samhället.

Kontaktperson: Gabriel Billing
E-post: gabriel.billing@nykoping.se
Telefon: 0155-24 80 46

I den internationella klassen

I centrala Katrineholm hittar du Tallåsskolan som är en högstadieskola med totalt 418 elever fördelade på 16 klasser. Bland klasserna finns det en internationell klass. I den klassen går elever som har ett annat modersmål än svenska.

Personalen som möter eleverna i den internationella klassen är ämneslärare, assistenter, studiehandledare, modersmålslärare och samordnare.

Studiebesök på Naturhistoriska i Stockholm efter att ha arbetat med tema djur.

Verksamheten idag

För skolan är det viktigt att samverka med andra verksamheter, inte minst för att underlätta skolgången för eleverna. Det innebär att de har ett gott samarbete med "Interkulturella enheten" som tar hand om alla nyanlända elever den första tiden i Katrineholm. På "Interkulturella enheten" pågår ett intensivt arbete med att kartlägga elevernas kompetenser (Läs mer om "Interkulturella enheten" på sidan 20).

I övrigt samverkar Tallåsskolans personal med elevhälsan som bistår med kartläggningar och utredningar kring de elever som är i behov av extra stöd och hjälp.

Teori i praktik

Under varje läsår får eleverna möjlighet att bege sig till Katrineholms KomTek som är en kommunal teknik- och entreprenörskola. KomTeks personal kan också komma ut till skolan och då får eleverna möjlighet att utveckla sina kunskaper inom områden som konstruktion, elektronik och entreprenörskap med mera.

Vidare får eleverna besöka arbetsplatser som polisen och räddningstjänsten för att dels få möjlighet att träna sitt andraspråk, men även för att få se hur det ser ut i det svenska samhället.

Individen i fokus

Eleverna är den centrala utgångspunkten för samtlig personal som visar ett stort engagemang för eleverna och deras utveckling. Personalens mål är att ge eleverna möjlighet att utvecklas utifrån sina egna förutsättningar och behov. En viktig grund i detta är att eleverna känner trygghet och tillit till personalen. I framtiden finns det ambitioner om att utöka möjligheterna till enskilda stödinsatser. Möjlighet till exempelvis fler vuxna i klassrummet ger personalen chansen att stötta eleverna både socialt och kunskapsmässigt.

Kontaktperson: Magdalena Norin
E-post: magdalena.norin@katrineholm.se
Telefon: 0150-574 09

Kompassen & Kartan

I Flens kommun har Kompassen, som är en mottagningsenhet för nyanlända invånare i kommunen, funnits sedan några år tillbaka. Hit är du välkommen om du exempelvis söker information om förskola och/eller skola. När det gäller barn i åldern 6-18 år hjälper Kompassens personal även till med att kartlägga elevernas skolbakgrund och får då fram en kompetensprofil som såväl lärare som studiehandledare och andra kan dra nytta av. Eleverna slipper därmed studera ämnesområden som de redan behärskar väl.

Skolhälsa

Utöver kartläggningen av elevens skolkunskaper kommer eleverna i kontakt med skolsköterskan. Denna ansvarar för hälsosamtalen som ska hjälpa till att tidigt lyfta upp eventuella områden som eleven behöver stöd inom. Det finns också utrymme för smittskyddsprovtagning i samverkan med Flens vårdcentraler.

Rutiner

Första gången personal från Kompassen möter familjen handlar det om att etablera en bra kontakt och ge begränsat med information om förskola och skola. I ett nästa möte blir det en fördjupad kartläggning där Kompassen har valt att arbeta med en annan kommuns upparbetade kartläggningsmaterial. I ett tredje steg går familjen vidare och har ett mer detaljerat samtal kring schema, kollektivtrafik et cetera.

Efter att eleverna har varit på Kompassen får de börja skolan på Kartan som är en form av internationell klass. Kartan har ett kontinuerligt intag och där arbetar eleverna med framförallt svenska, samhällsorienterande ämnen och matematik. I matematiken kan eleverna exempelvis få spela spel såsom bingo, yatzy och kortspel. Ämnena bild och idrott står också på schemat och pedagogerna fortsätter med kartläggningen av elevernas kunskaper.

Kartan fungerar som en introduktion in i den ordinarie skolverksamheten och syftet med verksamheten är att ge familjerna en trygg och bra ingång i den svenska skolan samtidigt som kartläggningsarbetet av elevens kunskapsnivåer fortgår.

I skolan använder sig ansvarig lärare av arbetsmaterial med teman som exempelvis natur, FN:s barnkonvention och trafik. De tematiska områdena är återkommande. En annan viktig del av Kartan är att ha regelbundna träffar för föräldrarna för att ge dem kunskap om elevernas progression och framtida mål.

Kartan

Flen i världen-världen i Flen

Flen har skapat ett brett startfält som möter nyanlända i ett tidigt skede och i samverkan med Kompassen och Kartan. Det är alltså inte bara pedagoger, skolsköterskan och personal från elevhälsan som möter individerna i deras vardag. Det finns också ett starkt samarbete med socialtjänst, grundskolerektorer, och sist men inte minst språkstöden. Det handlar om samverkan kring frågor gällande bostad, anhöriginvandring, servicefrågor med mera.

Tidigare har även arbetsförmedlingen varit på plats på Kompassen och mött de vuxna nyanlända som har fått permanent uppehållstillstånd. Upplägget var mycket uppskattat och just nu undersöker de två parterna hur samarbetet ska kunna fortgå under något förnyat och därmed förbättrat arbetssätt.

Verksamhetschefen på Kompassen har även varit i kontakt med SISU gällande framtida aktiviteter och i det stora hela finns det ett stort fokus på hela familjen.

Ett samarbete med språkvännerna möjliggör en ökad möjlighet för nyanlända barn och vuxna att komma i kontakt med det svenska samhället utanför skolan och de ordinarie verksamheterna som de befinner sig i. Det är extra viktigt då det ökar chanserna till att knyta nya kontakter med andra människor som annars inte skulle mötas.

Flen samverkar inte bara inom den egna kommunen, utan ingår i flera olika nätverk där de bland annat möter Nyköpings, Norrköpings och Eskilstuna kommuner i frågor som innebär ett förbättrat mottagande av nyanlända barn och vuxna.

Kontaktperson: Åza Jarlsdotter
E-post: aza.jarlsdotter@flen.se
Telefon: 0157-43 02 04

Starboard och etnomatematik

Mitt i centrala Eskilstuna finns S:t Eskils gymnasium som är ett av kommunens fem gymnasier. Utöver Introduktionsprogrammen finns flertalet estetiska program på skolan.

Nya möjligheter

Här på skolan arbetar Saman Abdoka som är gymnasielärare inom ämnena matematik och företagsekonomi. Under en tid har Saman drivit ett pilotprojekt som innebär att han fått möjlighet att arbeta med mjukvaran Starboard.

Starboard är ett program som innebär att texterna som eleverna möter i klassrummet blir mycket mer levande. Det finns exempelvis möjlighet att koppla ett ord till en bild på internet eller varför inte till ett lexikon på elevens modersmål. Detta innebär att eleverna på ett enkelt och lärorikt sätt kan lära sig nya saker på svenska.

För att man ska kunna använda sig av programmet måste man som pedagog ha tillgång till en interaktiv whiteboard i klassrummet. En interaktiv whiteboard är som en digital whiteboard som är kopplad till en projektor. Fördelen med dessa är att man bland annat kan spara anteckningarna som man har gjort.

Det finns också möjlighet att koppla in ljud om skolan har tillgång till en mikrofon, vilket pedagogerna ser som en stor fördel. I dagsläget finns det ingen mikrofon på S:t Eskil, men det är något som de hoppas kunna investera i inom kort.

Pedagogerna som arbetar med Starboard tycker att det stärker elevernas självförtroende och därmed deras förmåga att tro på högt uppsatta mål. De ser att eleverna lär sig snabbare med hjälp av Starboard i och med att det är lättare att förknippa en bild med ett ords innebörd.

För pedagogerna på skolan är det viktigt att även ge elever chans att gå på studiebesök. Därigenom får eleverna information om olika yrken och samtidigt ökad kunskap kring vad som krävs för att kunna arbeta som exempelvis banktjänsteman.

Kulturkompetens

Utöver att arbeta med Starboard har Saman Abdoka arbetat mycket med etnomatematik. Detta innebär att Saman tar vara på den kulturella mångfalden gällande matematiskt tänkande i sin undervisning.

Elever som har med sig en annan kulturell kompetens behöver få kunskap om hur exempelvis den svenska skolan ser på kunskap. De behöver också lära sig hur de olika matematiska metoderna är uppbyggda. Det kan handla om talens uppbyggnad, metod för skriftlig räkning med mera. Samtidigt behöver dagens matematiklärare få kunskap om vilka metoder som våra nyanlända elever är välbekanta med för att dels få en ökad förståelse kring hur eleverna resonerar, men även för att tillvarata den kunskapen som eleverna besitter och föra in interkulturella begrepp i sin egen undervisning.

Oftast handlar det också om att bryta ner textinnehållet så att det blir ett begripligt språk. Enligt forskning så måste 95-97% av alla ord i en text vara kända för att förståelsen inte ska blockeras.

Ett exempel på hur en matematikuppgift kan se ut:

Per köper godis och **fyller** en **tredjedel** av godispåsen med **salta fiskar** och en **fjärdedel** med **skumtomtar**. Hur mycket är kvar av godispåsen innan den är full?

Förståelse av ord	Föräldrar	Elever
Fyller	67 %	34 %
En tredjedel	51 %	24 %
En fjärdedel	38 %	16 %
Salta fiskar	63 %	46 %
Skumtomtar	96 %	96 %

Saman Abdoka menar att det är viktigt att matematikläraren inte drar för snabba slutsatser, utan för en dialog med eleven. Han vill samtidigt understryka att det är viktigt att pedagogerna är medvetna om hur språket kan påverka förståelsen både vid vardagsmatematik och vid provtillfällen.

Det är av stor vikt att eleverna ges möjlighet att vid behov få tillgång till studiehandledning. Studiehandledning ger bland annat ger eleven möjlighet att ställa frågor på sitt eget modersmål.

Kontaktperson: Saman Abdoka
E-post: saman.abdoka@eskilstuna.se
Telefon: 070-403 83 52

Allmän förskola

I Strängnäs kommun ligger anläggningsboendet för de asylsökande familjerna endast några kilometer från centrum. Detta har kommunen tagit vara på och valt att öppna en allmän förskola för asylsökande barn i åldrarna 3-5 år.

I många kommuner ligger anläggningsboendena långt utanför stadskärnan och även om barnen har rätt till allmän förskola, så måste föräldrarna själva stå för transporten till och från. Det innebär att många barn i åldrarna 3-5 år inte får tillgång till allmän förskola, utan tillbringar hela dagarna på anläggningsboendena tillsammans med sina familjer.

Miljöbyte

I Strängnäs finns det en chans för barnen att byta miljö och träffa pedagogisk personal. På den allmänna förskolan arbetar i dagsläget en förskolelärare och en barnskötare tillsammans för att ta hand om dessa barn på bästa sätt.

Personalens fokus handlar om att låta barnen få lugn och ro, då de oftast befinner sig i en ganska stressad situation när familjen väntar på att deras ansökan gällande permanent uppehållstillstånd ska behandlas. Det är en boendemiljö där alla familjer befinner sig i samma väntan och där tillgången till barn- och familjeaktiviteter ofta är begränsad.

Förväntningar

Den allmänna förskolan blir en brygga mellan barnen och föräldrarna och underlättar för föräldrarna att få inblick i hur den svenska förskolan och/eller skolan fungerar. Det är en grundläggande förutsättning att föräldrar och barn får rätt information om eventuella kulturskillnader för att minska framtida missförstånd. Exempelvis kan det innebära att föräldrar har en annan syn kring de inlärningsmetoder som används inom svenska förskolan och skolan och vilka krav som ställs på barnen och eleverna. Samtidigt försöker personalen möta barnen i mindre grupper för att skapa en trygg lärandemiljö.

I framtiden ser personalen på den allmänna förskolan att det behövs mer samverkan med ordinarie förskola och skola för att barnen lättare ska hitta naturliga ingångar till sitt nya språk och även kultur.

Kontaktperson: Janniche Löfgren
E-post: janniche.lovgren@strangnas.se
Telefon: 0738-665316

Interkulturella enheten

Det är vår i luften och inne på Interkulturella enheten i Eskilstuna känns det direkt på den höga temperaturen hos personalen och i deras energifyllda engagemang. Här sprudlar idéerna kring hur kommunen inklusive deras verksamhet kan utvecklas i framtiden.

På enheten finns det idag totalt 4 elevgrupper och 40 elever. Inom kort kommer elevantalet emellertid att stiga till 54.

Bland den pedagogiska personalen finns det en gedigen erfarenhet och kunskap. De är utbildade i svenska som andraspråk och har också kompetens gällande kortutbildade elever, läs- och skrivutveckling samt digitala hjälpmedel. Det finns även kunskap inom områden som bild, studievägledning, samhällsorientering med mera.

Lästräning på Interkulturella enheten är skoj!

Välkomsten

Det första mötet mellan elev och skola sker med vårdnadshavare och då finns det alltid möjlighet till tolk. Samtalet berör information om svenska skolan och vilken bakgrund som eleven har.

Under den allra första tiden kommer alla elever till avdelningen "Välkomsten". Där går eleverna under några veckor och elevernas kunskaper och erfarenheter kartläggs under den tiden.

På "Välkomsten" tas alla barn och elever i åldrarna 1-19 år emot. Just nu är föräldradeltagandet begränsat och det är främst föräldrarna och vårdnadshavarna till de yngsta barnen som är närvarande. I framtiden är ett ökat föräldradeltagande en av utvecklingsmöjligheterna som personalen lyfter fram.

Det finns en maximal vistelsetid på 8 veckor. Sedan måste eleverna gå vidare. När elevernas kunskaper kartläggs använder sig personalen av Linköpings kommuns kartläggningsmaterial. Kartläggningen görs tillsammans med en tolk i den utsträckning som det går. I framtiden hoppas pedagogerna att detta ska skötas av modersmåslärarna.

SPRINT

Utöver "Välkomsten" finns här också något som kallas för "SPRINT". Det riktar sig till nyanlända elever i gymnasieåldern som sedan ska vidare till något av de olika introduktionsprogrammen. Här kan eleverna läsa flera olika ämnen såsom matematik och engelska samtidigt som fokus ligger på att utveckla det svenska språket. En elev kan gå här i max 6 månader och skolan har utslussning till introduktionsprogrammen 2 gånger per termin.

Helhetsgrepp

Parallellt med undervisningen finns både en skolsköterska och en studie- och yrkesvägledare tillgängliga för eleverna. Skolsköterskan arbetar mycket med de olika temaområden som upptar en stor del av elevernas vardag.

Studie- och yrkesvägledaren försöker komplettera elevernas val med något som han kallar för livsvägledning. Det handlar lika mycket om att veta vilka värden som det svenska samhället är uppbyggt på som hur man kan förhålla sig till dessa. Samtidigt upprättas en individuell handlingsplan för att hjälpa eleven att komma fram till ett gynnsamt vägval utifrån kompetens, förutsättningar och framtidsmål.

Personalen på Interkulturella enheten är duktiga på att samverka med andra parter, inte minst med andra kommunala verksamheter, och exempelvis externa HVB- hem.

Kontaktpersoner:

E-post: marcela.javorcikova@eskilstuna.se

E-post: Ewa.frisk@eskilstuna.se

E-post: Arja.carlsson@eskilstuna.se

E-post: Sofia.rydell@eskilstuna.se

E-post: jan.hagernas@eskilstuna.se

Telefon interkulturella enheten: 070- 089 38 78

Bygga broar

Vid Munktelld Arenans kafé mitt bland olika idrottsutövare, professionella och amatörer sitter Eskil och tar sitt kaffe. Kontoret ligger inte så långt bort. Eskil berättar om Eskilstuna Friidrottsförening som ligger honom varmt om hjärtat. Föreningen är ideell och grundar sig i en bottenlös kärlek där ALLA är välkomna.

Fysisk och psykisk hälsa

Inom en idrottsförening är det lätt att enbart fokusera på hälsa i form av fysisk aktivitet. I det här fallet handlar det minst lika mycket om psykisk hälsa och att stimulera individen både socialt och kulturellt.

Det handlar alltså inte om att ta guld, brons och silver. I alla fall inte på 100 meter sprint, utan snarare om att skapa ett enat samhälle där religion, etnicitet och kultur inte avgör vem du är och hur du blir bemött.

År 2005 bestod föreningen av 52 medlemmar jämfört med år 2014 då det var över 2 000 medlemmar totalt. 65 procent av alla medlemmar är "nysvenskar" med utomnordisk bakgrund. Det är något fler män än kvinnor, men ingen radikal skillnad.

Det är främst unga individer som är medlemmar i föreningen och vissa av föreningens insatser har också riktats mot förskolorna i Eskilstuna, medan andra aktiviteter riktar sig mot hela familjen. Ett exempel på en familjeaktivitet är att föreningen varje år brukar åka till Gröna Lund.

Det som är sensationellt är att alla aktiviteter är gratis och så ska det också förbli enligt styrelsen. Föreningen har exempelvis en buss som åker runt och hämtar barnen från respektive bostadsområde. När de har åkt till Gröna Lund har det på slutet inneburit 17 bussar. Då får både föräldrar och syskon följa med.

Föreningen anordnar även simskola på olika nivåer samt cykelträning.

Unga ledare

Det som är unikt för föreningen är att styrelsen även har valt att satsa på unga ledare som har gått igenom en grundutbildning. Under åren har de utbildat cirka 100 unga ledare. Med ekonomiskt stöd från Sörmlandsidrotten och Riksidrottsförbundet har föreningen kunnat fortsätta att satsa på ledarutbildning och se till att de unga ledarna fortsätter att bli stimulerade så att de ska kunna motivera andra.

Samverkan i smått och stort

Under skolterminerna samverkar Eskilstuna friidrott med skolor i samband med bland annat friluftsdagar. Det anordnar också en mängd sommarlovsaktiviteter. Skolan kontaktar också styrelsen när det kommer nyanlända.

För att nå ut med information till alla, bjuds föräldrarna in till samtal för information. Just nu går merparten av informationen ut i pappersformat. Föreningen vill dock bli bättre på att marknadsföra sig och då handlar det främst om att bli mer aktiv på de sociala medierna.

De ansvariga anser att det är viktigt med någon form av kultur- /språktolk för att informationen ska bli korrekt och därmed fungera så bra som möjligt.

Eskilstuna Friidrottsförening arbetar inte bara aktivt inom de svenska landsgränserna, utan deras arbete har även blivit efterfrågat i flera länder runt om i världen. Skolor i Tanzania har fått upp ögonen för skolidrott och vilka effekter den har utifrån ett inlärningsperspektiv. Från att inte tidigare erbjuda någon idrott har nu dessa skolelever idrott 1 timme/dag.

Här tränar barnen längdhopp vid en skola i Tanzania. Idag har flera skolor i närområdet kommit igång med idrott på sitt dagliga program. Något som inte förekom tidigare.

Kontaktperson: Eskil Eskilsson
E-post: eskileskilstuna@hotmail.com

Bokmatchen

Visst låter det spännande! Man blir nyfikna bara av att se ordet. Bokmatchen är ett litet annorlunda projekt som också har anammats av andra aktörer efter att de blivit uppmärksammade på hur väl det har lyckats.

Bokmatchen som initierades av Katrineholms bibliotek, KIF Basket och SISU har finansierats av Katrineholms bibliotek, Kulturrådet och SISU.

Projektet

Vad innebar då projektet? Jo, det handlade om att stimulera ungas läsutveckling. Det var fyra lag varav tre bestod av flickor i åldrarna 12- 16 år och det fjärde bestod av pojkar i åldrarna 15-16 år.

Lagen hade flera ledare till varje lag. I ett av lagen valde ledarna att dela upp boken i fyra delar så att alla hade läst samma avsnitt och däremellan träffades laget för att ha så kallade bokpratstunder. Gruppledarna spelade även upp olika scenarier som ungdomarna senare har fått diskutera utifrån.

Oftast skedde pratstunderna i samband med träning, men även vid turné. Det innebar att diskussionerna kunde ske såväl i konferensrum som i hotellkorridoren. Pratsstunderna har varierat tidsmässigt då ledarna inte velat sluta mitt i en bra diskussion. Träffarna har varat från 45-90 minuter.

Ledarna såg redan från start att flickorna i gruppen var oerhört engagerade. Samtidigt fanns det i gruppen en rädsla för att såra någon och bli sedd med negativa ögon. I och med detta styrde ledarna diskussionerna på ett ödmjukt sätt utifrån en positiv anda och där upplevelserna i boken kunde appliceras på deltagarnas egna liv. Frågor som ställdes var – Hur hade jag känt? Vad hade jag kunnat göra annorlunda? Vilka val hade jag kunnat göra?

Lite längre fram när eleverna kände sig bekväma med att prata om karaktärerna, märktes det också att ungdomarna helt plötsligt kunde ta upp saker som hänt inom den egna gruppen.

Bibliotekarien Lisa har hjälpt till med att utforma frågorna och ibland har de kompletterats med andra frågor som har dykt upp under diskussionerna.

Lärdomar

Lärdomarna som har dragits av projektet är att för pojkarnas del ser ledarna behovet av att börja med läsprojekt tidigare. Vidare har de olika ledarna arbetat på olika sätt i de olika grupperna och det hade varit bättre om det funnits en tydligare ram för hur de skulle arbeta, så att arbetet blivit mer enhetligt. Det är också viktigt att de som är ledare förstår syftet med projektet och själva har ett intresse av att se en läsutveckling hos ungdomarna.

Kanske skulle det kunna vara aktuellt med en kortare utbildning för de ledare som är intresserade av läscoachning och/ eller någon form av fadderskap för dessa ungdomar?

Kontaktperson: Carina Löfving Lundin, KIF Basket
E-post: carina.l.lundin@hotmail.com

Kontaktperson: Lisa, Katrineholm bibliotek
E-post: lisa.harlin@katrineholm.se

Kommunal samordning

Organisationen för mottagandet av asylsökande kommuninvånare i Södermanlands kommuner och resten av Sverige ser väldigt olika ut. Alla kommuner försöker hitta sin egen modell och i Strängnäs kommun har ledningen valt att tillsätta en kommunal samordnare, Helena Edvinsson. Hennes ansvar är att möta behoven som finns på Migrationsverkets anläggningsboende i kommunen.

Ett nytt anläggningsboende öppnade i Strängnäs 2014 och då startade kommunen en arbetsgrupp som började planera hur mottagandet i kommunen skulle se ut.

Öppen dialog

Till en början var Helena Edvinsson spindeln i nätet och såg till att alla involverade parter fick kontinuerlig information och framförallt korrekt information. Öppen dialog handlar om att skapa möjligheter för alla att ta del av de idéer och önskemål som finns och se till att de blir verklighet.

På anläggningsboendet möter Helena de personer som söker asyl i Sverige, dock inte ensamkommande flyktingbarn.

Uppdraget som samordnare innebär att hon anordnar aktiviteter för de boende. Aktörerna som deltar kan vara både kommunala tjänstemän från andra verksamheter eller föreningar som vill erbjuda aktiviteter för de individer som söker asyl.

Det diskuteras ständigt vilka aktiviteter som det finns behov av och eftersom det är många olika människor som bor på boendet finns det också många olika önskemål att försöka tillfredsställa.

Individen i fokus

Grundbulten i arbetet bottnar i respekt för individen och öppenhet som också är en del av kommunens värdegrund. Det innebär i praktiken att representanter från de asylsökande möts regelbundet för att diskutera vilka aktiviteter som är intressanta och andra saker som är aktuella.

- Det viktiga är att kommunen ser de asylsökande som individer och ser att de kan ha olika behov, säger Helena Edvinsson.

Samtidigt handlar det om att hitta föreningar som överensstämmer med de behov som efterfrågas. Önskemål gällande aktiviteter kan till exempel vara att fiska, sköta om hästar eller spela instrument på Kulturskolan.

Mycket av arbetet bedrivs av frivilliga som utöver att ordna aktiviteter bidrar med kläder och andra nödvändigheter, något som de boende uppskattar. För kommunen handlar det om att skapa en positiv anda kring anläggningsboendet och på så sätt skapa bra förutsättningar för en lyckad framtid i kommunen.

Kontaktperson: Helena Edvinsson
E-post: helena.edvinsson@strangnas.se
Telefon: 0152- 29674

Goda skratt gör lärandet lättare!

Sjungande kreativitet

Johan och Liselotte som undervisar i sfi gör det med en glimt i ögat och med en stor portion av passion. Det kunde inte undgå någon när de inledde den mässan med goda exempel på integrationsprojekt i länet, som ägde rum den 12 december 2014 i Flen, med sång och gitarrspel. Alla i publiken försökte hänga med så gott det gick och när det blev för tyst krämde Johan i ordentligt och några män i publiken hängde direkt på. Det här var underhållning och undervisning på hög nivå. Det är lätt att glömma bort att det finns många olika inlärningsmetoder.

På sfi finns elever med olika skolbakgrund. Det finns de som har kort eller ingen skolbakgrund, men även de som har läst upp till 16 år i skolan. Just nu finns det lite drygt 110 elever på skolan som läser svenska för invandrare.

Flera elever har en tuff bakgrund med oro och stress. Musik och glädje kan hjälpa dem att se förbi sina hinder och i längden lönar det sig med största sannolikhet att fokusera på den positiva energin som detta ger eleverna.

Fraser, rytm och rörelse

Sången på svenska får inte bara eleverna att träna på fraser, utan det tränar även deras uttal och prosodi. Efter att eleverna har sjungit kan lärarna plocka ut de fraser och begrepp som finns i låttexterna och arbeta vidare med dem i klassrummet. Det kan handla om att träna på olika dialoger utifrån texten eller bara våga tala.

Liselotte och Johan startar alltid upp lektionerna tillsammans. Varje lektion inleds med diverse kroppsrörelser för att få igång kroppen, vilket också underlättar inläringen.

Läromedelsproduktion

Utöver att sjunga låtar där innehållet sedan arbetas vidare med under lektionerna producerar pedagogerna även sitt eget läromedel. Varje vecka arbetar gruppen med en text. Läraren framhåller att det är viktigt att hitta återkommande rutiner. Eleverna och lärarna arbetar mycket tillsammans med rytm och uttalsträning.

Med ett eget läromedel blir det inte lika enformigt och det är bättre anpassat till de målgrupper som läraren möter. Även om det i början tog lite tid att producera allt material själva, så känner de att de nu har bättre kontroll över inläringen och strukturen för lektionerna.

Eftersom det är kontinuerligt intag, så betyder det att elevgruppen som de har förändras och förnyas hela tiden. Lite mer specifikt innebär det att det inte bara finns en kursstart, utan det kommer hela tiden nya elever som ska börja. Utifrån detta har de också valt att skapa ett läromedel utifrån olika teman.

Formativ bedömning

Bortsett från ovanstående metoder arbetar lärarna mycket med formativ bedömning och de arbetar också med de olika grupperna tillsammans. Det innebär att de elever som har kommit lite längre kan fungera som draghjälp åt nybörjarna. Samtidigt är fokus i skolan just individualisering. Det finns också lektioner där läraren arbetar med stödundervisning för de elever som har behov av extra stöd.

Studera hemifrån

Eleverna har tillgång till en webbaserad plattform för att komma åt material och uppgifter. Det möjliggör också för eleverna att kunna studera hemma. En klar fördel i Strängnäs är att de alltid är tre lärare i klassrummet. Det innebär att eleverna får tillgång till fler lärare samtidigt och att lärarna får möjlighet att arbeta kollegialt.

Kontaktperson: Johan Österås
E-post: johan.osteras@strangnas.se

Kontaktperson: Liselotte Nejdstrand
E-post: liselotte.nejdstrand@strangnas.se

Telefon till sfi i Strängnäs: 0152-297 52

Rutiner för mottagande av nyanlända med annat modersmål än svenska

På en av grundskolorna mötte Gudrun, som är svenska som andraspråkssamordnare i Trosa kommun, upp. Hon visade elevernas hemklassrum. Det speglade en känsla av kunskap, profession och värme.

I hennes roll ingår inte bara att coacha lärarna i svenska som andraspråk, utan hon har även varit den som har tagit fram rutiner för mottagandet av nyanlända inom kommunen. Hon har samtidigt en fot i undervisningen, vilket är en klar fördel då hon ser myntet från båda sidor.

Tydlighet och tillgänglighet

Det finns tydliga rutiner i mottagande av nyanlända och om eleven ifråga är flykting och anländer via skolkontoret, kallar handläggaren till informationsmöte och berättar om de skolor som det finns att välja mellan. Skolsköterskan på respektive skola genomför en hälsoundersökning.

Övriga nyanlända kommer direkt till respektive skolor, skolvalsblanketten fylls i och rektor beslutar i ärendet. Efter beslutet träffas föräldrarna, eleven och rektorn tillsammans med lärarna i svenska som andraspråk, skolsköterskan och tolken på respektive skola. Där görs en enkel kartläggning av elevens och föräldrarnas bakgrund som ska resultera i förslag till tillfällig klassplacering och ett individuellt schema. Samtidigt informeras skolan om de nya eleverna och vilka behov de har.

Efter cirka tre veckor sker en uppföljning av elevens skolgång. Sådana uppföljningar sker fortsättningsvis regelbundet under hela skolgången.

Central samordning och individuellt fokus

I Trosa kommun får eleverna alltid gå i den skola som de önskar gå i. Kommunen har också en central samordning av studiehandledarna, vilket underlättar arbetet på många olika sätt. Det är lättare att få en överblick av vilka behov och resurser som finns och därmed ges möjlighet att arbeta mer kvalitativt.

För de elever som är analfabeter på sitt modersmål, erbjuder Trosa kommun läs- och skrivinlärning på modersmålet, vilket också är något som rekommenderas enligt aktuell forskning.

Förutom ovanstående delar samarbetar kommunen mycket med föräldrarna och erbjuder dem information och kunskap kring olika teman som berör den specifika föräldragruppen.

Gudrun har själv invandrat till Sverige för många år sedan och har en hög förståelse för vad eleverna kan tänkas genomgå. Det är självklart av stor vikt att ha den inblicken och förståelsen när man som samordnare arbetar med nyanlända.

Värt att tillägga är att några av lärarna i kommunen för några år sedan kom ut med en internationell sagobok, med sagor från hela världen. Det är en bok som setts användas flitigt ute på skolor runtom i Sverige.

Utflykt med nyanlända under tema kommun och närmiljö.

Önskemål

Gudrun anser att det skulle vara önskvärt med ett nätverk för alla samordnare i Södermanlands län.

Kontaktperson: Gudrun Einarsdottir Strömberg
E-post: gudrun.einarsdottirstromberg@edu.trosa.se

Vingåker växer tillsammans

Innanför fönstren till lokalen "Mötesplatsen" i Vingåker satt en stor samling människor och lyssnade intensivt på en av de frivilliga medarbetarna som undervisade i svenska för invandrare. Det var främst vuxna på plats, men även ett och annat barn som lekte medan vårdnadshavarna studerade.

Gemensam kraft

Föreningen "Vingåker växer tillsammans" är helt nystartad och mycket är ännu på idéstadiet. Syftet med aktiviteterna är att stödja nyanlända.

Tanken är att de ska erbjuda kurser i svenska som andraspråk, introduktion till det svenska samhället samt spontana aktiviteter med mera. Särskilda insatser för barn och unga planeras.

Febril aktivitet

En familj stannade kvar efter undervisningens slut. De kom inte bara hit för att studera, utan kvinnan i familjen som nyligen har kommit till Sverige har också fått en praktikplats här. Hon kommer att hjälpa till när det är loppis och under andra aktiviteter.

För många av de nyanlända är aktiviteter av olika slag det som utgör deras vardag. De vill inget annat än att komma ut i samhället, lära sig språket och bli en del av det svenska folket. Vingåker är också den kommun i Södermanlands län som tar emot flest flyktingar i förhållande till storlek. Det var roligt att se en sådan entusiasm bland de frivilliga som också har en lång erfarenhet av att arbeta med människor på olika sätt.

Kontaktperson: Tiina Rokka
E-post: tiina.rokka@vingaker.se

Scenen är intagen

På Sävstaskolan i Vingåker mötte en av studiehandledarna upp. Han visade stolt upp sin arbetsplats och visade vägen till ett klassrum där en klass med elever i åk 3-4 befann sig. Eleverna blev genast nyfikna på vem besökaren var och efter en liten stund ställde eleverna ivrigt frågor som – Varifrån kommer du? Hur länge har du bott i Sverige? Vilka språk talar du? Vad jobbar du med?

Efter en kort presentation, fick eleverna chansen att presentera sig. Istället för att läraren skulle välja vem som skulle börja berätta, så använde hon sig av en app som slumpade ut alla eleverna. Alla väntade spánt på sin egen tur och den ivrigaste av alla eleverna fick givetvis vänta längst. Men den som väntar på något gott väntar aldrig för länge.

Eleverna visade stolt på världskartan varifrån de kommer och även de elever som alldeles nyligen har kommit till Sverige vågade ge en kort presentation.

I sagans värld

Just då arbetade eleverna med sagan Hans och Greta. Eleverna i åk 4 hade en lärplatta där de skrev ord tillsammans med läraren och hittade bilder som passade till orden. Det roliga var att även om det var samma saga, så kunde eleverna tack vare lärplattan och internet välja vilka bilder som de tyckte passade bäst. På så sätt blev det också roligare för eleverna, eftersom de kunde göra det lite mer personligt.

När alla elever hade skrivit färdigt delades eleverna in i grupper. På samma sätt som sist valde appen vilka elever som skulle tillhöra vilken grupp. Ibland hördes det någon protest, men det berodde mest på att de ansåg att eleven som de skulle arbeta med var helt ny och inte hade hunnit lära sig någon svenska. Det här var dock ett utmärkt sätt att få eleverna att samarbeta och lära av varandra. Om alla elever befann sig på samma språkliga nivå, så skulle det inte vara någon större utmaning för dem när det gäller att kommunicera med varandra. Inte minst var det bra med olika grupperingar för att eleverna skulle lära sig att arbeta med alla elever i klassen. Det här var ett utomordentligt sätt att arbeta med jämställdhets- och likabehandlingsplaner på i ett tidigt skede.

Efter att eleverna hade intagit sina grupplaceringar fick de sig en roll tilldelad ur sagan Hans och Greta. Några kände sig lite blyga och ville till en början inte vara med och säga något, men efter lite bearbetning så lyckades läraren att få med sig samtliga elever i arbetet. Ibland blev det självklart lite sura miner, för att någon elev tyckte att någon annan tog mer plats än övriga. Under endast en lektion, gick det att urskilja hur barnen växte som medmänniskor och fick ökad förståelse för varandra och hur man fungerar som individer.

Eleverna skrev tillsammans en dialog och de som var nya fick presentera gruppen eller fick en kortare mening att säga. Allt anpassades efter elevens språkliga behov och nivå. I klassrummet fanns Stefanie som är lärare, en studiehandledare och en stödpedagog som hjälpte till i klassrummet 2,5 timme per vecka. Det märktes att eleverna uppskattade alla pedagogerna och kände sig trygga i klassrummet.

Samtidigt som eleverna arbetade med dialogerna, klipptes bilder ut av de små figurerna och en pappersvägg lades med långsidan neråt på golvet. Den första gruppen intog position bakom skärmen, så då syntes bara de små pappgubbarna och vi hörde gruppens röster bakom. Scenen var intagen och det var underbart att se och höra storyn i detta format. Snart

ringde klockan ut och några av eleverna blev besvikna över att de inte hann spela upp sina scener för besökaren. Deras arbete fortsatte dock nästkommande dag och det var lätt att se hur viktigt det var för såväl lärare som elever att arbeta på det här sättet. Inte minst eftersom det satte språket i fokus på ett både lärorikt och inspirerande sätt. Eleverna fick i det här läget använda sig mer konkret av språket och fundera på vad de sade och varför.

Ett nästa steg skulle kunna vara att spela in pjäserna och sedan utvärdera dem tillsammans.

Kontaktperson: Stefanie Karlsson

E-post: stefanie.karlsson@vingaker.se

Studiehandledare: Tarek El Khazen

Ung integration

I Vingåker arbetar Ludmila Holm som är ansvarig för de tre avdelningarna Fenix, Pegasus och Atlas som är HVB- hem för ensamkommande flyktingbarn.

Kommunen har ett avtal med Migrationsverket vilket i dagsläget innebär att Vingåker ska ha 38 platser (varav 7 asylplatser) tillgängliga för ensamkommande barn i åldrar från 15 år.

HVB- hemmen Fenix, Pegasus och Atlas

På ungdomsboendet Fenix bor det både flickor och pojkar i åldrarna 15 till 18. Hemmen består av flerfamiljshus och alla ungdomar har ett eget rum. Här finns det plats för totalt 11 ungdomar och de delar badrum och kök. Personalgruppen består av 7 personer. På avdelningen bor de ungdomar som fortfarande väntar på uppehållstillstånd.

Pegasus är också ett boende där både pojkar och flickor kan bo och totalt finns här plats för 10 ungdomar i samma ålder som på avdelningen Fenix. Skillnaden mellan Pegasus och Fenix är att ungdomarna på Pegasus även har egna badrum. Här arbetar 8 vägledare och en gruppleadare. Ungdomarna har fått permanent uppehållstillstånd och/eller väntar på Migrationsverkets beslut.

På den tredje utslussverksamheten Atlas, är det ensamkommande flyktingbarn som har kommit så långt i sin process att de bor i så kallade träningslägenheter. Det innebär att de bor själva, men att personalen har daglig kontakt med de boende. Innan ungdomarna fyller 21 år, måste de bli självständiga nog att helt klara av ett eget boende. Här jobbar det två vägledare och en skolsamordnare. Vägledarnas roll är att stötta ungdomarna i studier, lära sig att ta kontakt med myndigheter, ställa sig i bostadskön och närma sig arbetsmarknaden.

Stöd och aktivitet

Ungdomarna kan få hjälp med läxor oavsett avdelning och det finns tillgång till datorer och internet. Utöver att arbeta med skolarbete och utföra sysslor i hemmet, kan eleverna få möjlighet att uttrycka sig genom estetiska aktiviteter.

Avdelningarna fungerar ungefär som riktiga bostäder och har en genuin hemkänsla. Här finns det utöver datarum även gemensamma vardagsrum och kök där ungdomarna spenderar mycket tid.

Personalen samverkar mycket med gode män och skola, men ser gärna att samarbetet utvecklas ännu mer framöver för att inblandade parter ska få ökad en förståelse för varandras uppdrag och även för att kunna hjälpas åt när det gäller Vingåkers ensamkommande flyktingbarn. Det kan handla om att uppmärksamma varandra om att en elev inte mår bra och behöver stöd på olika plan. Vidare ser Ludmila gärna att det blir mer samverkan i utbildningssyfte. Det är viktigt att de som möter målgruppen via sina jobb på olika plan lyfter blicken och ser utöver sitt eget område.

Kontaktperson: Ludmila Holm
E-post: ludmila.holm@vingaker.se

Kulturarv och språk

På Sörmlands museum drivs ett treårigt projekt som heter "Kulturarv och språk". Grundtanken är att främja integration och språkutveckling med slöjd och hantverk som verktyg. Anny Liivamäe som driver projektet säger att de vill skapa kreativa mötesplatser där handens praktiska arbete blir en ingång till det svenska språket och samtidigt ett möte mellan människor. Sammanfattningen nedan beskriver främst det arbete som görs för målgruppen barn och unga i projektet.

Målgruppen för projektet är nyanlända och utlandsfödda svenskar i Södermanlands län i alla åldrar, även om det finns ett visst fokus på barn och unga.

De som arbetar inom projektet har praktiska kunskaper inom slöjd och hantverk och erfarenhet av liknande projekt. Det är en bred skara medarbetare där både museipedagoger, professionella slöjdare, hantverkare och hemslöjdskonsulenter ingår.

I projektet samverkar de bland annat med Afarhjälpen i Nyköping som är en ideell förening samt med flera av länets kommuner, bland annat inom skolan och i fritidsbaserad verksamhet. Under hösten samarbetar de även med Hyresgästföreningen i Lagersberg i Eskilstuna där de kommer att ha en "Öppen slöjdklubb" en gång/månad. Tanken är att skapa kontaktnät och samarbeten i alla länets kommuner under projektiden.

Det som Anny ser som en styrka med just deras projekt är att de arbetar med hantverk och slöjd från hela världen. Fördelen med det är att det lätt går att föra en diskussion kring kulturella likheter. Anny tar exemplet med korgar. Det finns korgar i hela världen i olika former och färger. Även om tillverkningsmaterialet skiljer sig och har att göra med var korgen produceras någonstans, så är användningsområdena desamma. Tekniken och formen skiljer sig inte heller så mycket åt. Anny menar att det är viktigt och mer givande att lyfta fram *likheter* istället för *skillnader*.

Andra styrkor som Anny ser är att det praktiska skapandet ger möjlighet att utveckla fantasin och att deltagaren få finnas i en kreativ miljö. Vid språkinläring kan det vara en fördel att få skapa något med sina händer och det sprids oftast ett lugn som kan verka positivt när man ska ta till sig ett nytt språk. Det går även att förstå varandra genom att visa med händerna. Talet blir underordnat när man arbetar praktiskt.

Det är svårt att se några långsiktiga positiva effekter då medarbetarna oftast möter deltagarna vid endast ett eller två tillfällen. Under aktiviteterna har de dock upplevt att många deltagare tycker det är glädjefyllt och roligt.

När det gäller samarbetet med Afarföreningen har det resulterat i samarbeten vid flera andra pedagogiska projekt, till exempel vid Kulturting 2014 i Eskilstuna och i ett skolprojekt med Svalstaskolan i Nyköping. Många gånger upplever medarbetarna att hantverket leder till samtal om kultur och vad deltagarna har arbetat med tidigare och känner igen från sina hemländer. Det skapar många möjligheter till samtal.

I augusti hade Sörmlands museum ett byggprojekt i området Lagersberg i Eskilstuna, vilket skedde i samverkan med Eskilstuna kommunfastigheter och ett stadsdelsutvecklingsprojekt som Eskilstuna kommun driver i namnet LaRS. Under två veckor byggde de upp en grill- och sittplats tillsammans med boende i Lagersberg och hade även slöjdaktiviteter för barn.

I framtiden efter att pågående projekt har avslutats vill Sörmlands museum fortsätta att arbeta med integrations- och språkfrämjande aktiviteter med liknande metoder. Just nu provar de aktiviteter för barn, så kallade "öppna slöjdklubbar" som sker dels i bostadsområden, men även på olika bibliotek runt om i länet.

Till hösten finns det en tanke om att starta upp en ungdomsgrupp och det finns även en önskan om att kunna fortsätta med aktiviteter för sfi- elever och att arbeta med arbetsmarknadspolitiska verksamheter.

Kontaktperson: Anny Liivamäe
E-post: anny.liivamae@dll.se
Telefon: 076 72 18 880

Idrott åt alla

I samverkan med 15 föreningar i Eskilstuna kommun driver Sörmlandsidrotten projektet "Idrott åt alla". Inom projektets ramar är alla barn i åldrarna 7-12 år välkomna att delta i lekfulla idrottsaktiviteter.

Idrottsträning i olika former. Idrottsträning i olika former.

De 15 föreningarna som deltar får i projektet visa upp sina idrotter och låta barnen prova på dem. Rörelseglädje, lekfullhet och barnens behov är ledorden i aktiviteterna.

Syftet med projektet är att nå till de barn som i normala fall inte kommer i kontakt med idrotten.

Under det första året nådde projektet 600 barn och nästkommande år satte man målet 1 000 barn, vilket de nådde på mindre än två månader. Totalt under vårterminen har projektet inneburit ett möte med 1 950 barn, vilket Micael Peterson som är projektledare är mycket nöjd med. Under den tiden har 96 olika former av aktiviteter erbjudits. Exempel på aktiviteter har varit basket, tennis, brännboll och bordtennis.

Flickfokus

Det har varit fler flickor än pojkar som har deltagit och det är något som de ansvariga tycker är jättekul. Anledningen till att det var fler flickor än pojkar är troligtvis på att de har satsat på enskilda tjejgrupper med kvinnliga ledare. Detta i sin tur har lett till att fler flickor kommer även till de blandade grupperna.

I sommar erbjuds fyra idrottsfestivaler på olika områden i Eskilstuna.

Sörmlandsidrotten består av två organisationer: Södermanlands Idrottsförbund och SISU Idrottsutbildarna Södermanland. Uppdraget är att utbilda, företräda, stödja och utveckla distriktets idrott.

Kontaktperson: Micael Peterson
E-post: micael.peterson@sormland.rf.se
Telefon: 010-476 42 64

Interkulturella enheten Katrineholm

Interkulturella enheten tar emot samtliga nyanlända barn för inskrivning, från förskoleklass till och med gymnasieklass, och svarar för modermålsundervisning, studiehandledning och modersmålspedagogik i förskola och skola. Målgruppen för Interkulturella enheten är nyanlända barn och deras föräldrar och gode män för ensamkommande barn.

Enhetschef och eventuellt även administrativ personal tar emot vid inskrivningen. Lärare tar över det fortsatta mottagandet av eleven. Interkulturella enheten har även kontakt med gymnasieskolan som också tar emot sina elever på Interkulturella enheten. Det finns tillgång till skolhälsovård.

I dagsläget samverkar Interkulturella enheten främst med kommunens skolor vid utslussning av elever efter tiden på enheten. Samverkan inkluderar rektorer och lärare. Utöver det förekommer frekventa kontakter med Bildningsförvaltningen centralt.

Enheten bildades år 2008. Under den tid som den har funnits har det samlats en mycket värdefull kompetens där. En tydlig struktur för arbetet med nyanlända elever har varit till gagn för individen.

Med tanke på lagförändringen gällande nyanländas lärande som träder i kraft vid årsskiftet 15/16 (prop 2014/15:45, Utbildning för nyanlända elever- mottagande och skolgång) kommer nu Interkulturella enheten att gradvis under hösten ändra inriktning till att bli en kartläggningsenhet. Eleverna kommer att placeras i sina olika skolor. Enheten kommer preliminärt att ha kvar ansvaret för modermålsundervisning, handledning och modersmålspedagogik.

Kontaktperson: Jan Berthelsen
E-post: Jan.Berthelsen@katrineholm.se
Telefon: 0150-48 82 48

Suggestopediska inslag

Sfi på Campus Oxelösund har under ett års tid arbetat med suggestopediska inslag i det första mötet med eleverna på sfi.

Alla elever som börjar på sfi startar sin svenskundervisning med en introduktionskurs på fem veckor (undantaget studieväg 1) där suggestopediska inslag genomsyrar undervisningen. Introduktionskursen syftar till att eleverna på kort tid ska uppnå en kommunikativ muntlig kompetens innan de placeras ut på studieväg 2 och 3. Förhoppningen är att eleverna ska kunna klara sina sfi- studier snabbare då stort fokus läggs på det muntliga framförandet vilket gynnar den fortsatta inläringen.

Kursen bygger på suggestopediska inslag som innebär att alla sinnen används för att skapa ett inlärningsklimat med olika inlärningsstilar. Under kursen används en dialog som innehåller de vanligaste språkfunktionerna som deltagarna sedan kan omsätta i det vardagliga livet.

Hög elevaktivitet är också en huvudfaktor, vilket har en positiv inverkan på studiemotivationen. Det har också lett till en snabbare genomströmning på sfi.

När eleverna avslutar sin femveckorskurs ska de kunna göra sig förstådda muntligt på en mycket enkel svenska.

Vid kursutvärderingen har eleverna varit mycket positiva vilket har väckt intresset hos övriga pedagoger. Detta har medfört att samtliga pedagoger på Campus Oxelösund under september månad kommer att få den första delutbildningen som finns inom suggestopedi.

Oxelö krog i Gamla Oxelösund – studiebesök med elever.

Kontaktperson: Yvonne Wilmenius
E-post: yvonne.wilmenius@oxelosund.se
Telefon: 0155-386 20

Reflektioner

Runt om i länet pågår det febrila aktiviteter av allehanda slag för att nyanlända ska välkomnas in i det svenska samhället och där skicklig personal försöker ta tillvara på den kompetens som våra nya medborgare har.

Samverkan förekommer både i små och stora format. Det handlar om möten mellan olika professioner för att maximera nyttan för individen. Många har mer eller mindre utbredda nätverk. Alla efterfrågar dock fler tillfällen för utbyte av idéer och tankar.

Ett önskemål från svenska som andraspråkssamordnaren är att skapa ett forum för samordnare i Södermanlands län, vilket är ett bra förslag på framtida samverkan. Den enda utmaningen med att anordna ett sådant nätverk handlar om att kommunernas utformning i flyktmottagandet skiljer sig åt. Även om det finns en kommunal samordnare, betyder det inte att deras roller ser likadana ut. Detta beror självklart på att mottagandet i kommunerna ser olika ut och därför skräddarsys uppdragen efter kommunens behov.

Samtliga verksamheter visar på en fantastisk idérikeedom och det enda som egentligen hindrar dem från att gå ett steg vidare är i dagsläget den ekonomiska situation de befinner sig i. I framtiden behövs det med andra ord en aktör som samlar all den styrka och kraft som finns i länet och som kan bidra ekonomiskt.

Det som skildras som en röd tråd för samtliga verksamheter är att drivkraften utgörs av eldsjälar. Frågan är då vad som händer med de verksamheter som saknar eldsjälar. En snabb integration är en investering i Sveriges framtid.

Det är viktigt att man som nyanländ snabbt kommer i kontakt med det svenska språket och den svenska kulturen. Inte för att den nyanlände på något sätt ska överge sitt eget språk eller kultur, utan för att kunskaper i svenska underlättar för individen att kunna medverka i att skapa ett samhälle för alla.

Det betyder också att skola, HVB- hem, föreningsliv et cetera måste ha kontaktytor till varandra. Samtidigt krävs det att anläggningsboenden blir strategiskt placerade för att de boende ska kunna medverka i samhället och bidra till att skapa ett deltagande samhälle.

En viktig aspekt som vi ser bland flera verksamheter är att de också försöker satsa på hela familjen. Det tror vi är en mycket god förutsättning för att lyckas!

Referenser

Folkhälsobyran. 2015. <http://www.folkhalsobyran.se/kulturtolkar.shtml> (Hämtad 2015-06-29)

IVO. 2015. <http://www.ivo.se/tillstand-och-register/sol-tillstand/hem-for-var-d-eller-boende-hvb/> (Hämtad 2015-06-29)

Migrationsverket. 2015. <http://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Ordforklaringar.html> (Hämtad 2015-06-29)

Riksdagen. 2015. https://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Utreddingar/Departementsserien/Utbildning-for-nyanlanda-eleve_H1B46/?html=tru (Hämtad 2015-06-29)

Skolverket. 2015. <http://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning/bedomning/undervisning/formativ-bedomning-1.100681> (Hämtad 2015-06-29)

Skolverket. 2015. <http://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning/artikelarkiv/kollegialt-larande-nyckelfaktor-for-framgangsrik-skolutveckling-1.171296> (Hämtad 2015-0-29)

Skolverket. 2015. <http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?xurl=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2FRecord%3Fk%3D3038> (Hämtad 2015-06-29)

Skolverket. 2015. <http://www.skolverket.se/skolutveckling/larande/nyanlandas-larande/mottagande-och-kartlaggning/introduktion-1.101649> (Hämtad 2015-08-04)

Skolverket. 2015. <http://www.skolverket.se/skolformer/vuxenutbildning/utbildning-i-svenska-for-invandrare> (Hämtad 2015-09-09)

Stockholm Stad. 2015. <http://www.stockholm.se/Fristaende-webbplatser/Fackforvaltningssajter/Socialtjanstforvaltningen/Familjehem-och-jourhem-i-Stockholm/Att-vara-familjehem-eller-jourhem-med-uppdrag-for-Stockholms-stad/> (Hämtad 2015-06-29)

Länsstyrelsen i Södermanlands län ger årligen ut ett stort antal rapporter och publikationer som samlas i Länsstyrelsens publikationsarkiv.

Rapporter och andra publikationer kan hämtas på följande webbadress:
www.lansstyrelsen.se/sodermanland/sv/publikationer

www.lansstyrelsen.se/sodermanland